

Subjekt – vznik (ustavení)

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2009](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2009](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 8. 1. 2009

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 8. 1. 2009

Subjekt – vznik (ustavení)

Subjekt může „vzniknout“ jen tak, že si nějaká událost ten subjekt ustaví, nebo možná lépe řečeno tak, že se nějaká událost tím subjektem stane. A na nejnížší úrovni se událost může stát subjektem jen v nerozlučné souvislosti se svým „okolím“, tj. s jinými událostmi. A to zase znamená, že taková událost je schopná „akce“, což představuje samostatný interpretační problém. Má-li být třeba i nejnížší událost schopná reagovat na něco, co je mimo ni, tedy na něco pro ni vnějšího, musí být především nějak od čehokoli (všeho) vnějšího nějak distancována, oddělena, proti tomu vymezena, ohraničena. A zároveň musí mít aspoň k něčemu vnějšímu přístup, tj. musí být schopna k tomu jakoby „přistoupit“ a reagovat na to. Tato reakce nemůže být pouhou složkou ani součástí jejího původně rozvrženého událostního dění, ale musí být něčím, k čemu může, ale nemusí dojít. Jinak řečeno, událost musí být vybaveno schopností na něco vnějšího reagovat, ale ta její aktuální reakce za určitých okolností, které z hlediska té události nejsou do jejího průběhu zakomponovány a nejsou tedy její „součástí“ (je přece od nich „oddělena“ již dříve, než se naskytne), nemůže být plně vnitřně determinována tak, jako je vnitřně (nepředmětně) determinován její vlastní průběh. Jakmile událost začne uskutečňovat nějakou akci, má to nutně dvojí efekt: jednak zasáhne něco mimo sebe, tj. zapůsobí navenek a tam něčeho dosáhne, jednak se sama promění. Nepochybně je nám zřejmé, že se promění v některých aspektech její vlastní událostního dění, ale nejde jen o tento průběh, ale také o to, že si událost svou aktivitou ustavuje a vždy znovu proměňuje a rekonstruuje svůj subjekt (sebe a své bytostné určení jakožto subjekt). Ale proč vlastně musíme stále udržovat obojí vyjádření, tj. že událost „má“ svůj subjekt – anebo že událost se „stává“ subjektem? Souvisí to s tím, že každé pravé jsoucno (tj. každá pravá událost) se „rozpíná“ (termín je žel příliš prostorový) v čase, takže má své „už ne“ a své „ještě ne“. To sice nelze přímo ztotožnit, ale je třeba to vidět v nerozlučném sepětí s tím, že má svou nepředmětnou a svou předmětnou stránku, a také s tím, že má svou subjektivní a objektivní stránku. (To je třeba ještě podrobně zkoumat a najít potřebné vztahy.) Událost, která ustavuje svůj subjekt, ergo nezůstává u své „bylosti“, ale jde jakoby „pod“ ni nebo „před“ ni (časově), nebo jinak řečeno, prohlubuje svou niternost, svou subjektivitu (subjektivnost), svou spjatost s něčím, co vzniku události ze situace, kdy „ještě nebyla“, „ještě se nezačala dít“, předcházelo ve směru do budoucnosti (tedy nikoli jako „byvší“). Subjekt tedy vzniká (událost si ho ustavuje resp. událost se jím stává) tak, že něco v této události jde zpět proti směru událostního dění; a to nás právě také opravňuje mluvit o „vykloněnosti“ subjektu do budoucnosti.

(Písek, 090108-1.)